

իւր սիրելի զուտորը գոհ է որ խափանուեցաւ ամուսնութիւնը Ղուկաս Անի-
շօրին հետ, որն որ զժբաղզ հետեւանք պիտի ունենար զստեր նկատմամբ։

Ստեփան Մայնաշի բոլոր բարկութեան հեղեղը ընդգէմ, ժողովրդապետին
ուղղեց, ամէն բանի համար զինքը մեղադրելով։

— Ողորմելի դժբաղ զարարած — այլեւո՞՞ծեալ բարկութեամբ կ'որոտայր
ի ներքուստ — խայտառակեցի՛ր զիս։ Ի՞նչ պիտի ըսէ աշխարհս, երբ իմա-
նայ՝ թէ անպիտան աղջկան մը համար, փեսացու թողուց իմ՝ զուտարս։
Գեղեցիկ օրինակ պիտի ըլլայ այս բոլոր աղջկանց, որոնք ասկէջ ետքը, մէկ
դի պիտի թողուն առաքինութեան ճամբան մի միայն անոր համար, որ այս
քահանայն իւր պաշտպանութեան ներքեւ առնելով զիրենք իւրաքանչիւրին ա-
մուսին գտնայ։ Իսկ առաքինի, պարկեշտ աղջկունք ամուսին ծերանան պիտի։

Հիմայ ի՞նչ կերպով իմացընեմ ես խեղճ զստերս, որ իւր փեսայացուն,
քահանային խօսքերուն նայելով՝ անպարկեշտ աղջկան մը համար թողուց զինքը։

Ա՛հ, ի՞նչ աստիճանի կ'ատեմ ես հիմայ այդ ձեւացեալ բարեպաշտ քա-
հանայն, որ իւր կեղծաւորութեամբը մարդկանց սէրը կրցեր է զրուել...

Յանկարծակի դժոխային հնարք մը միտքը ինկաւ։ Վէմքը զիւսկան երեւոյթ
ստացաւ։

— Կը ծածկեմ աշխարհիս զիմաց՝ ընդգէմ քահանային ունեցած ատե-
լութիւնս, բայց ընտանեացս պատճառած ամօթոյն և նախատանաց համար,
վրէժս պիտի հանեմ իրմէ։

Շարաշարելի

ԱՐԵՒՈՒ ԽԱԿԱՐՈՒՄՆ Ի 16 ԱՊՐԻԼԻ 1893

ՄԵՐ ընթերցողաց արդէն ծանօթ էր այս տարուան օրա-
ցուցէն՝ խաւարման օրը և ժամը, որ և միայն նշանակած էր
մասամբ տեսանելի ըլլալն ի Կ. Պոլիս, թէպէտ նոյն էր և վե-
նետոյց համար ևս. սակայն սակաւ հանդիպելուն պատճառաւ՝
հետաքրքրական է և մասնականն։ Մեր գիտողութեան աստե-
ղական փոքրիկ հեռագիտակի երկայնութիւնն էր 0, 57, իսկ առ-
արկայական ուսպնածի տրամագիծն 0, 10։ Պայծառ անամպ
օր մ'էր. մինչդեռ արևու բիծերը գիտէի, սպասելով այն վայր-
կենին՝ յորում լուսնոյ շրջապատն արևու շրջապատին պիտի դի-

մագրէր, յանկարծ սե կէտ մի մերձեցաւ յարև. այս վայրկենիս ժամանակաշափն ճիշդ ժամը 4, 28 կը ցուցընէր՝ երբ խաւարումն սկսեւ էր Ս. Ղազար վանացս և վենետկոյ համար, Շօշափման կէտն՝ արևու հիւսիսէն 1390 վար դէպ արևելեան հարաւ էր, խաւարումն յառաջեց մինչև ժամը 5, որ մեզ համար ծայրաւ գոյն էր, իբր 0, 14 տրամագծի արևու, մինչդեռ կ. Պոլսոյ համար 0, 10, իսկ Պարիսու համար 0, 028՝ որ ոչինչ ըսել է։ Ապա երթալով նուազեցաւ և ժամը 5, 30 երկու գնտերն իրարմէ անջատեալ էին։ Ամէն տարի խաւարմունք կը պատահին արևու կամ լուսնի, ոչ երկուքէն նուազ և ոչ եօթէն աւելի, և երբ տարի մը երկու միայն խաւարմունք ըլլայ՝ միշտ արևու խաւարմունք է, ինչպէս այս տարի։

Բոլորական խաւարմանս գծին ծռութիւնը ցուցունելու համար. թէ ո՞ր երկիր, ի՞նչ աստիճան երկայնութեան և լայնութեան տակ, ո՞ր ժամը՝ սկիզբ, մէջ և վերջ խաւարման կը հանգիալի, յետագայ ցուցակն կը դնենք։

Արեւելեան լուսարման ...	0 ^h , 6 ^m , 8 ^s ..	- 85° 58'	Երկայն. - 33° 7'	Լայնութեան տակ
- Բոլորական խաւարման ...	1, 2, 3 ...	- 98° 17'	Երկայնութիւն - 36° 27'	" "
Մէջ խաւարման	2, 36, 4 ...	- 39° 10'	" - 1° 4'	" "
Վերջ Բոլորական խաւարման ...	4, 29, 1 ...	+ 26° 3'	" + 16° 31'	" "
- Ընդհանուր խաւարման ...	5, 24, 5 ...	+ 13° 27'	" + 49° 48'	" "

Արդ ներկայ ցուցակէս կ'իմանանք որ Ափրիկէի հիւսիսային արևմուտքէն մինչև հարաւային Ամերիկա կը ձգուի խաւարման գիծն։ Երկայնութիւն Բոլորական խաւարմանս ի Բրազիլ տեւեց 44 46^h, ի Սենեգալ 44 10^h, յԱրճենդինայ 34 5^h, ի Քիլի 24 56^h, Այս խաւարումն ինչպէս կըսէ. Հ. Դենցա ամենէն երկարատեն էր, և այս դարու համար վերջին. — Բոլորական խաւարումն աստեղագիտաց համար քննութեան առիթ մ'է, նոյն իսկ տէրութիւնը այս պատճառաւ ղրկեցին իրենց մեծամեծ աստեղագէտքը. ինչպէս Գաղղիան զԳր. Բիզուրդան, որ ունէր զօրաւոր հեռագիտակ մի, որոյ առարկայական ուղիւնքի տրամագիծն էր 0, 31. Նոյնպէս Անգղիա ղրկեց զՊր. Տալլորն. Միացեալ Նահանգք՝ զՊր. Աքերբրլէն, նաև Սպանիա Սանդեագոյի աստեղագէտքը. իտալիոյ լրագիր մի կ'ըսէ թէ իտալիան մասն չունեցաւ յայտմ. — Մինչդեռ այժմ հեռի աշխարհներէ գիմեն գիտելու համար այս երևոյթս, հիներն ընդ հակառակն դժբաղդութեան գուշակ կը համարէին և նշան գից բարկութեան *.

* Կը պատմուի որ Մարաց և Լիզացոց պատերազմէն առաջ արևու խաւարման

այսմ ամենուն յայտնի է խաւարումն երկրիս և լուսնոյ չըջան-
ներուն պատճառաւ ըլլալն :

Բայց աստեղագէտք պարզ հետաքրքրութենէ շարժեալ չեն
երթար դիտելու այս երեւոյթս, այլ քննելու պատահար մի՝ որ
ցարդ անլուծանելի մնացեր է, և 1868ին խաւարմանէն ըսկը-
սեալ լուսապատկերացուցով եղած նոր դիտողութեամբք ալ կա-
տարեալ ծանօթութիւն մեզ չեն տուած : Ի՞նչ է այս երեւոյթս. —
երբ լուսինն արեւու և երկրիս մէջ հանդիպի, երկրիս մի մասն
բոլորովին կը խաւարի. այն տեղէն եթէ լուսինը դիտենք՝ նորա
բոլորովին կը տեսնենք լուսաւոր բակ մի. աստեղագէտք կ'ուզեն
իմանալ՝ ի՞նչ է այս բակը, արդեօք արեւու կը վերաբերի թէ
երկրիս մթնոլորտին : Տարակուսանաց պատճառն ասկից կը ծա-
գի, որ արեւուն տրամագիծն ըլլալով 31' 55" 4, ընդհակառակն
լուսնոյ 33' 7" որով սա բոլորովին ծածկելով արեգակը՝ այն
տեղւոյն համար այս երեւոյթս առաջ չպիտի գար : Սակայն այս
երեւոյթս միայն բոլորական խաւարման ժամանակ տեսանելի ըլ-
լալուն համար, աստեղագէտք երկու տեսակ դիտողութիւն կ'ընեն
բակին վրայ. ոմանք, անոր տարրաբանական բաղադրութիւնը
կը քննեն լուսապատկերի ձեռք, այլք ի ձեռն լուսանկարի և
լուսաչափի՝ լուսոյ սաստկութիւնն և տարածականութիւնը կը
չափեն : և կը համարին բոցերու երկայնութիւնը իբր 45 միլիոն
մետր : Իսկ այլոց՝ բակի լուսոյ բեւեռացումն կարծիք տուաւ թէ
արեւու շուրջ կը գտնուին այնպիսի նիւթեր՝ յորս արեւու յատուկ
լոյսն կ'անդրադառնայ, ինչպէս այդ կը կատարուի մեր մթնո-
լորտին մէջ :

Բայց աւելի այս երեւոյթս լուսնոյ մթնոլորտին պէտք է տալ-
վանն զի երբ լուսինն զարեւը ծածկէ, լուսնոյ օդն լուսաւորուելով
արեւէն՝ այս լուսոյ բակը մեզ կ'երեցընէ : Մինչև ցարդ այս վեր-
ջին խաւարման վրայ եղած դիտողութիւնք չյայտնուեցան :

րումն մի հանդիպեր է, զօրքերը նշան ցասման դից կարծելով՝ պատերազմէն ետ
կեցեր են, և երկու թագաւորք հայտութիւն ընելով պատերազմը դադրեցուցեր
են : Թաղէս հաշուով իմացաւ այս խաւարման օրն և ժամանակն, որով առաջին
խաւարումն կը յիշատակուի հաշուով գտնուած :

Հ. Խ. Սիւսանեան